

Posudek na diplomovou práci Jany Kočiškové Postavení žen ve vrcholné politice na konci šedesátých let 20. století a jejich postoje k sovětské okupaci ČSSR (Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav politologie, Praha 2009, 127 s. rukopisu včetně Příloh)

V předložené diplomové práci si autorka vytkla za cíl analyzovat situaci a postavení žen ve veřejných a politických funkcích v Československu na konci 60. let 20. století. Zaměřila se na političky působící ve vrcholných funkcích v roce 1968 – v Národním shromáždění, ÚV KSČ a ve vládě. Jako hlavní kritéria pro posouzení politické role těchto žen vytkla autorka jejich postoje k srpnové okupaci Československa v roce 1968 a jejich aktivitu v těchto dnech. J. Kočišková sledovala také předcházející osudy a politickou činnost těchto žen – političek a důsledky jejich postojů v srpnových dnech pro jejich další životní osudy a i politické kariéry. Jako další důležitý cíl práce si J. Kočišková v úvodu vymezila, jak se komunisty deklarovaná rovnost mužů a žen ve společnosti uplatňovala v praxi, jaké pozice mohly ženy dosáhnout ve vrcholných politických funkcích, jak a zda se mohly podílet na rozhodování o další politické orientaci země. Autorka se tak pokusila o původní a do jisté míry netradiční analýzu – zhodnotit tento vymezený cíl účast a roli žen v období Pražského jara a srpnové okupace ve vrcholné politice z genderové perspektivy.

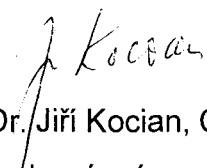
Práce je rozčleněně do dvou částí. V první se autorka pokusila zasadit uvedenou problematiku do širšího kontextu vycházejícího z české politické tradice politické participace žen. Dané téma autorka sleduje i v kontextu nesouladu mezi komunistickou ideologií a oficiální státní politikou vůči ženám. Hledá a vysvětluje též motivaci žen ke vstupu do politiky. Z toho se pokusila vyvodit několik hypotéz, jejichž platnost se pokusila ověřit ve druhé části práce. Metodologicky se autorka opírala především o analýzu relevantních pramenů, které vyhledávala na relevantních internetových portálech, a vycházela z poznatků publikovaných v odborné literatuře. Dále používala metodu oral history při interpretaci rozhovorů s významnými účastníky tehdejších událostí. Práce je strukturována do osmi kapitol (včetně Úvodu a Závěru). Za přínosnou lze považovat kapitolu o ženské otázce a komunistickém monopolu, dále shrnující kapitolu o ženách ve veřejných funkcích. Zajímavé skutečnosti jsou uvedeny v portrétech a politických příbězích žen v 6. a 7. kapitole.

Za podstatný argument, který autorka uvádí, lze považovat dodržování početních kvót pro ženy v Národním shromáždění. Tyto kvóty (zaváděné podle

sovětského vzoru) už však nebyly uplatňovány v nejvyšších státních a stranických funkcích. Autorka také upozornila, že značné množství žen v politice nalezneme na nižších úrovních, především ve funkcích na úrovni místních, okresních i krajských národních výborů. Zde mohly totiž ženy vykonávat své funkce v blízkosti bydliště a mohly se tak věnovat péči o rodinu a domácnost. Autorka upozorňuje, že ve dnech srpnové intervence v roce 1968 se aktivizovaly ženy na všech stupních a úrovních politického i občanského života, ve kterých byly zapojeny. Tyto události dle autorky tak umožnily ženám více aktivně ovlivňovat politické dění v zemi. J. Kočišková podotýká, že ženy ve vrcholných politických funkcích se v roce 1968 výraznou většinou přiklonily k reformnímu proudu. Mnohé z nich pak projevily značnou odvahu a svým postojům, ve kterých odmítaly okupaci Československa, zůstaly věrné i v době, kdy to bylo pro ně již „politicky“ nevýhodné. V tom se dle autorky vyrovnaly mužům. Domnívám se však, že takto postavená „genderová“ argumentace není přesná, rozhodující v reálu bylo spíše hledisko osobního přístupu, občanské odvahy a charakteru.

Diplomovou práci Jany Kočiškové pokládám za zdařilou a přínosnou pro vysvětlení řady důležitých otázek týkajících se forem účasti žen na vrcholných politických funkcích ve druhé polovině 60. let minulého století. Autorka prokázala, že umí samostatně pracovat s pramenným materiálem. Mohla však více využít archivní fondy (Národní archiv, Archiv Parlamentu ČR) ve fyzické podobě. Prokázala též, že je schopna syntetizovat dosavadní poznatky a orientovat se v dané problematice.

Předkládaná diplomová práce Jany Kočiškové Postavení žen ve vrcholné politice na konci šedesátých let 20. století a jejich postoje k sovětské okupaci ČSSR svým zpracováním a obsahem splňuje požadovaná kritéria, a proto ji **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm **v ý b o r n ý**.

Doc. PhDr. Jiří Kocian, CSc.
vedoucí práce

V Praze 22. září 2009